

Skal vi alle sammen gå på universitetet?

Debatindlæg bragt i Altinget.dk den 22. september 2009

Af rektor Laust Joen Jakobsen, formand for Professionshøjskolernes Rektorkollegium

Danmark har fået otte helt nye professionshøjskoler med over 60.000 studerende. Men de er alt for utydelige på finanslovens landkort. Der er brug for flere ressourcer og mere frihed for at opfylde fremtidens behov for og krav til skolelærere, pædagoger, sygeplejersker og andre professionsbachelorere

Finanslov 2010 diskuteres i disse uger. Under lanceringen er der bl.a. lagt vægt på at styrke uddannelser og velfærd, og alle er enige om, at vi i Danmark skal satse på at udvikle viden og mennesker, særligt i disse finanskrisetider. Samtidig er vi – lidt groft sat op – i den paradoksale situation, at mens de studerende står i kø til arbejdsløshed på en del af universiteternes uddannelser, søger alt for få ind på professions-uddannelser til fx lærer, pædagog og sygeplejerske. Uddannelser, der fører til gode beskæftigelsesmuligheder for Danmarks velfærd.

Og så ser vi i finanslovsforslaget for 2010 – igen – fokus på større milliardbeløb fra globaliseringsmidlerne til universiteternes udvikling i de kommende år og langt færre midler til fordeling til bl.a. professionshøjskolernes udvikling. Lad mig sige med det samme: Der er ingen grund til at betvivle behovet for bygningsrenovering og forøgede takster på universiteterne. Men det er meget bekymrende, at der ikke er afsat selvstændige midler til udviklingen af de professionsrettede videregående uddannelser.

Der har været gennemført en meget stor omlægning af hele vores uddannelsesområde. Over 130 enkeltstående institutioner blev først samlet i 24 centre for videregående uddannelser, og i 2007 fortsatte omlægningen med oprettelsen af otte nye professionshøjskoler i Danmark.

Baggrunden har været udtrykkelige politiske ønsker om at øge antallet af studerende på uddannelserne og styrke kvaliteten og fagligheden. Dette ud fra en erkendelse om, at det er nødvendigt for det danske velfærdssamfund. Selvom det i år er lykkedes at stoppe et mangeårigt fald i søgningen til uddannelserne, så er det stadig et faktum, at det vil blive meget vanskeligt at skaffe nok kvalificeret arbejdskraft til mange af velfærdsydelse, hvis ikke uddannelsernes attraktivitet løftes betydeligt.

Historisk er der tale om meget store ændringer. I Danmark har seminarier og sygeplejerskoler været spredt ud over landet, men af mange grunde er vi gennem de seneste år begyndt at gøre op med denne tradition. De otte nye professionshøjskoler har fået et nyt regionalt ansvar for ikke blot at dække behovet for uddannelse inden for primært velfærdsområdet, men tillige for at arbejde med efteruddannelse, udviklingsarbejder, konsulenttjenester og udrednings- og undersøgelsesprojekter.

Der er således tale om en helt ny institutionstype med samling af flere uddannelser og med nye opgaver. På mange måder kan professionshøjskolerne minde om universiteter – deres engelske navn er da også "university colleges" – og de største af professionshøjskolerne er på størrelse med de mindre universiteter.

Men på en række afgørende områder er professionshøjskolerne forskellige fra universiteterne. Vi skal tiltrække flere studerende, og vi skal uddanne dem til at være dygtige og energiske medarbejdere i en stadigt mere krævende og omskiftelig praksis som pædagog, lærer, sygeplejerske mv.

Hvor universitetsuddannelserne i betydeligt omfang udvikles og defineres af de forskere og undervisere, der arbejder med dem, er udvikling og definition af professionsbacheloruddannelserne i højere grad et politisk anliggende. Uddannelserne på professionshøjskolerne er gennemgående produkt af omhyggeligt forhandlede kompromisser mellem en bred gruppe af politiske partier og interessenter med vidt forskellige holdninger. De forhandlingsresultater, der derefter udmøntes i love og bekendtgørelser, kan ikke altid umiddelbart oversættes til undervisningsmæssig praksis med deraf følgende kompetencer hos vores studerende.

Ofte vil de forventninger og rammer, der opsættes, kræve et betydeligt udviklingsarbejde for at kunne give den tilsigtede mening i praksis. Undervisere i professionsuddannelserne har dermed en mere bunden opgave i at tolke og formidle en sammenhæng mellem forskningsverdenen og professionernes praktiske erfaringer og udfordringer til de studerende. Opgaven er mindst lige så krævende som universitetslærernes, og lærerne er gennemgående lige så kvalificerede – men de tildeles hverken tid eller ressourcer til det.

Universiteterne tildeles som den naturligste ting i verden forsknings- og udviklingsmæssige ressourcer til varetagelse af den faglige udvikling. Professionshøjskolerne tildeles ikke tilsvarende midler.

Midler og frirum til dette er helt afgørende for uddannelsernes kvalitet – og disse midler skal hvert år forhandles i en ulige konkurrence med universiteterne. To områder trænger sig særligt på.

For det første skal uddannelserne gøres endnu mere udviklende og attraktive for fremtidens unge.

De unge vil gerne kunne præge såvel deres uddannelse som deres senere beskæftigelse med deres personlighed. Mange føler sig tiltrukket af uddannelserne og vores uddannelsesmiljøer, men har svært ved at se sig selv i de job, de fører til. Man kan sige, at læreruddannelsen er mere populær end lærergerningen – det billede man har af arbejdet i et klasseværelse og kulturen på et lærerværelse er ikke altid tiltrækkende. Det skal vi ændre på. Hvis vi skal yde vores for at tiltrække flere til uddannelserne og jobbene, må vi gennem hele vores uddannelsesrettelæggelse kunne signalere plads til at dyrke forskelligheder, at uddannelserne kan tages på mange måder, med forskellige farvninger og forskellige strategier – og at de kan forberede til mange forskellige måder at være pædagog, lærer og sygeplejerske på.

Det kræver en frihed i struktureringen og tilrettelæggelsen af vores uddannelser. Ikke blot forsøgsparagraffer, der kan give rum for småjusteringer af måder, hvorpå man opnår de samme mål. Men mulighed for at sammensætte uddannelser af dele fra forskellige uddannelser, mulighed for at udvikle nye komponenter i uddannelserne, som kan udfordre de studerende og professionerne ude i praksis.

For det andet skal uddannelserne udvikles i tæt og varieret samspil med den praksis, de uddanner til.

Professionserfaring fra praksis hos vores medarbejdere er vigtig, men ikke nok. Helt afgørende er den løbende kontakt, hvor medarbejderne har tid og mulighed for på forskellig måde at bruge deres viden i professionen, lære af den og sammen med studerende og lærere, pædagoger, sygeplejerske ude i praksis udvikle projekter og samarbejdsaktiviteter, der kan blive en del af uddannelsen. Systematisk videnindsamling om professionerne og systematisk deltagelse i samarbejde med professionerne må blive en del af professionsuddannelserne.

Det er udfordrende at nå disse mål, men det er ikke umuligt. Det kræver den nødvendige frihed i uddannelsesplanlægningen og de nødvendige ressourcer til arbejdet. Ikke bare øremærkede ressourcer i en afgrænset periode, men grundressourcer, der kan sikre professionshøjskolerne et udviklingsperspektiv og en praksisforankring som en helt integreret del af uddannelserne.

På den måde kan vi blive spændende og udviklende alternativer og samarbejdspartnere til universiteterne. Og frem for alt – så vil Danmarks otte nye professionshøjskoler kunne løse de opgaver, vi er blevet sat i verden for at løse!

